

Minister Klimatu i Środowiska

DSA-ZASK.050.12.2024.AZ
3346310.13587934.10942648
Warszawa, 23-10-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację pana posła Dariusza Mateckiego w sprawie masowego wymierania ryb, nr. K10INT4382, poniżej przedstawiam odpowiedzi na pytanie 4 oraz 5 w kontekście kryzysu ekologicznego na jeziorze Dzierżno Duże w 2024 r.

Ad. 4 Czy przeprowadzone analizy wykazały obecność zanieczyszczeń lub toksyn, które mogłyby być odpowiedzialne za te incydenty?

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, GIOŚ dokonuje oceny stanu ekologicznego wód powierzchniowych. W przypadku rzeki Kłodnicy oraz Kanału Gliwickiego, ocena ta wskazuje na wielokrotne przekroczenie wartości progowej dla parametru opisującego poziom zasolenia wód (przewodność w 20 °C) w efekcie działalności zakładów górniczych, jak również na szeroki dostęp biogenów spływających m.in. z pól uprawnych oraz z procesów hodowli zwierząt. Dodatkowo, modyfikacje hydromorfologiczne, które prowadzą do stagnacji wody, w połączeniu z wyżej wymienionymi parametrami fizykochemicznymi, tworzą warunki sprzyjające powstawaniu zakwitów fitoplanktonowych, w tym szczególnie z uwagi na podwyższone zasolenie, zakwitów *Prymnesium parvum* („złota alga”). W związku z powyższym, źródłowe przyczyny katastrofy ekologicznej na jeziorze Dzierżno Duże można przypisać ogólnemu stanowi ekologicznemu rzeki Kłodnicy oraz Kanału Gliwickiego.

W odniesieniu do bezpośrednich przyczyn masowego śnięcia ryb, które odnotowano w sierpniu bieżącego roku w sekcji IV Kanału Gliwickiego oraz na jeziorze Dzierżno Duże, cechy fizjologiczne ryb oraz badania przeprowadzone przez Zakład Ichtioopatologii i Ochrony Zdrowia Ryb IRŚ-PIB w Żabiańcu wskazały na efekt działania toksyn wyprodukowanych przez *Prymnesium parvum*. Tę tezę potwierdza również obserwowana liczebność „złotej algi” w tych akwenach, gdzie przekroczony został próg II stopnia zagrożenia.

Ad. 5 Jakie działania naprawcze oraz środki prewencyjne zostały podjęte przez właściwe organy w odpowiedzi na te wydarzenia?

Podczas śnięcia ryb w rejonie jeziora Dzierżno Duże, na miejscu pracowały ekipy Wód Polskich ze Strażą Pożarną, Państwową Strażą Rybacką, Polskim Związkiem Wędkarskim oraz Wojskami Obrony Terytorialnej (około 60 żołnierzy). Ponadto wojewódzkie służby zarządzania kryzysowego umieszczały tablice informujące o zakazach przy zagrożonych akwenach. Wojewoda Śląski wydał Rozporządzenie zakazujące korzystania z wód jeziora Dzierżno Duże.

W celu ograniczenia przedostawania się dużego ładunku „złotej algi” z jeziora Dzierżno Duże przez Sekcję IV Kanału Gliwickiego, a następnie rzeką Kłodnicą do rzeki Odry, Międzyresortowy Zespół do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze (dalej „Międzyresortowy Zespół ds. Odry”)¹ podjął decyzję o eksperymentalnym zastosowaniu odpowiedniego stężenia perhydrolu – nadtlenu wodoru (H₂O₂) w rzece Kłodnicy, za pomocą elektrowni wodnej Pławniowice. Kontrolowane dozowanie perhydrolu na styku Sekcji IV Kanału Gliwickiego i rzeki Kłodnicy stworzyło barierę redukującą wysoki ładunek „złotej algi” spływający ze zbiornika Dzierżno Duże, a tym samym powstrzymało rozprzestrzenianie się ogniska poza tę lokalizację. Za przeprowadzenie eksperymentu odpowiadał Instytut Ochrony Środowiska-PIB oraz Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Eksperyment został rozpoczęty w dniu 13 sierpnia o godz. 13. Zastosowana dawka środka aktywnego została dobrana tak, by zminimalizować niekorzystny wpływ tego środka na środowisko wodne.

Przed rozpoczęciem i po aplikacji nadtlenu wodoru została przeprowadzona inwentaryzacja środowiska rzeki Kłodnicy. Inwentaryzacja obejmowała populację ryb, mięczaków i skorupiaków oraz innych organizmów wodnych (ichtiofaunę, bentos, fitoplankton, zooplankton). Podczas aplikacji prowadzone były badania kontrolne w zakresie: parametrów fizyko-chemicznych, liczebności „złotej algi” i wartości ichtiotoksyn w komórkach i w wodzie oraz nadzór ichtiologiczny. Badania były prowadzone przez 15-osobową grupę naukowców z IOŚ-PIB, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Instytutu Rybactwa Śródlądowego - PIB. Aplikacja środka została przeprowadzona z pomocą 5 Pułku Chemicznego WP w Tarnowskich Górach, z wykorzystaniem sprzętu przystosowanego do obsługi substancji chemicznych.

Według wstępnego raportu podsumowującego, eksperyment z użyciem nadtlenu wodoru spowodował zniszczenie komórek „złotej algi” i doprowadził do redukcji glonu z efektywnością na poziomie 90-99,9% (w zależności od pory dnia i miejsca poboru próbek). Zniszczenie komórek algi zostało również potwierdzone w badaniu mikroskopowym. Ponadto w wyniku przeprowadzenia ww. eksperymentu, od momentu zastosowania perhydrolu, nie zaobserwowano obecności „złotej algi” w punkcie pomiarowym na Odrze w Krapkowicach, który położony jest około 25 km poniżej ujścia rzeki Kłodnicy do Odry. Dozowanie perhydrolu zostało zakończone na początku września 2024 r. w wyniku zaniku „złotej algi” zarówno w sekcji IV Kanału Gliwickiego, jak i w zbiorniku Dzierżno Duże.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że odpowiedzi na pytania 1 – 3 ww. interpelacji nie leżą w gestii Ministerstwa Klimatu i Środowiska, instytucją właściwą aby udzielić odpowiedzi jest Ministerstwo Infrastruktury.

¹ Zarządzenie nr 256 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2023 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze (M.P. 2023 poz. 696).

Z wyrazami szacunku

W zastępstwie

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- Pan Przemysław Koperski, Podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury